

Resultats de l'Informe Econòmic 2022 de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis

Paraules del cap de Govern, M. I. Sr. Xavier Espot Zamora

Andorra la Vella, 12 de setembre del 2023

Distingides autoritats,

Senyor president,

Senyores i senyors,

Fa vint-i-vuit anys que la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis elabora anualment el document de referència sobre la realitat econòmica del nostre país, sobre l'evolució de les principals magnituds de l'economia andorrana. I deia que és el document de referència perquè aquesta entitat té un coneixement profund i exhaustiu del comportament del nostre teixit empresarial i, per tant, de la nostra economia, i els seus trenta anys de recorregut ho avalen.

El setembre de 1993, el Consell General va aprovar la Llei de creació de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis per donar resposta al desenvolupament econòmic que havia experimentat Andorra en els darrers anys i al fet de no disposar d'una institució representativa, de naturalesa pública, però de base privada, que garantís la promoció de l'activitat econòmica i empresarial en defensa dels interessos generals de les empreses andorranes. La creació de la Cambra també va permetre a l'Administració pública disposar d'un instrument per contribuir a orientar i articular la política econòmica del país, sempre de manera proporcionada i representativa, d'acord amb la llibertat d'empresa que reconeix la nostra Constitució.

Per aquest motiu, avui també és una bona ocasió per recordar aquests trenta anys de trajectòria de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis i per agrair la tasca de tots els seus presidents i dels professionals que en formeu part. Malgrat que tots els inicis són durs, al final sempre acaba imperant la lògica i és cert que avui en dia ningú posa en dubte el paper fonamental de la Cambra i del paper que encara ha de tenir en el futur per ajudar a crear més activitat econòmica i enfortir el teixit econòmic actual.

Senyores, senyors,

El passat mes de juny ens deixava Alain Touraine, sociòleg i escriptor i un dels darrers supervivents d'una generació de pensadors que ha marcat clarament el pensament occidental. Touraine, que feia una lectura dels esdeveniments amb una visió molt àmplia de la història, sostenia que la innovació ha aportat més recursos a l'economia i transformacions més profundes a la història que no pas l'acumulació de capital. Defensava la creació de coneixement com la base de tot, com l'instrument elemental de totes les societats, del progrés econòmic, tecnològic, social i cultural. Aquesta defensa acèrrima que Touraine feia a finals dels anys setanta del segle XX ara té més validesa que mai i apunta clarament a una de les nostres debilitats, fruit d'una economia poc diversificada, que sempre ha tingut com a base la concentració d'uns determinats sectors. Per tant, el que ens cal és apostar per la diversificació, per l'economia del coneixement, per la innovació, per la recerca i per nous models de desenvolupament sostenible. Però no n'hi ha prou de repetir aquest mantra, sinó que cal activar totes les palanques, almenys les que estan a l'abast dels poders públics, per fer-ho possible.

Fa trenta anys, amb l'aprovació de la Constitució fèiem un dels passos més importants en la història contemporània del nostre país. Quinze anys després, iniciàvem un procés altament exigent i complex, però imprescindible, per assolir l'homologació fiscal, el reconeixement dels estàndards internacionals i l'obertura econòmica. I actualment ens trobem en la fase final de les negociacions que han de culminar amb la participació progressiva i estructurada del nostre país al mercat interior europeu a través de **l'Acord d'associació**.

Diuen que les comparacions són odioses, però també són necessàries per recordar i il·lustrar que hi ha certs temors que cal superar si volem preparar el nostre país per assentar les bases d'una economia més sòlida, sostenible, diversificada, que ofereixi llocs de treball més qualificats, d'alt valor afegit si també volem actuar pensant en les possibilitats dels nostres joves de desenvolupar una carrera professional a Andorra. Per tant, **cal defugir les polítiques curterministes i pensar en clau de futur**, de quin és el país que volem d'aquí deu, quinze o vint anys. Està clar que l'Acord d'associació per si sol no obrarà miracles, però sí que ens donarà el marc, la relació, les eines i el reconeixement, i nosaltres, totes i tots, hi haurem de posar els nostres mitjans: el talent, l'esforç, les idees, els valors i, en definitiva, les nostres capacitats —que no són poques— per continuar el camí que vam començar a traçar fa anys: el **de la competitivitat, la democratització de l'economia, l'equitat i la generació de riquesa no només entesa en termes crematístics**.

Senyor president,

No us penseu que he vingut aquí només per fer un al·legat sobre les bondats de l'Acord d'associació, però sí que us demano de seguir fent més pedagogia entre els vostres afiliats. Si creieu que aquest camí és el bo, és l'encertat, heu de fer tots els possibles perquè les nostres i les vostres sinergies vagin en la mateixa direcció. Us demano un vot de confiança en el Govern perquè estem treballant i esmerçant molts esforços per tancar un bon Acord que garanteixi la prosperitat econòmica i social d'Andorra.

En tot cas, avui és el dia per repassar quin és l'estat de salut de la nostra economia, per fer la revisió anual que ens ha de servir per detectar i prevenir qualsevol anomalia. **Els resultats ens mostren que el 2022 ha estat l'any en què s'ha consolidat la recuperació de l'economia andorrana, fins i tot superant alguns dels indicadors prepanidemia, liderada pels sectors del turisme, la construcció i el comerç.** No obstant això, estem d'acord que, tot i que gaudim d'una bona salut, cal abordar una sèrie de reptes en l'àmbit nacional perquè el nostre país estigui més ben preparat i pugui afrontar amb totes les garanties les prioritats que es desprenen de l'estat del benestar del segle XXI. Per aquest motiu, els reptes no tan sols són econòmics, sinó que van més enllà i afecten el moll de l'os, el model de país que volem.

Aquests darrers anys hem vist aparèixer algunes amenaces, particularment, sobre dos dels pilars més bàsics de les economies familiars: **el cost de l'habitatge** i l'increment de preu dels productes bàsics. Amenaces que tenen també un impacte en altres àmbits, com per exemple en el fet de no trobar professionals qualificats. Poder accedir a un habitatge i mantenir-lo és un dels grans reptes que afrontem com a societat, una problemàtica que no és un fet aïllat del nostre país, però que a Andorra s'aguditza per una manca de terreny públic i per l'elevada presència de segones residències i allotjaments turístics.

De l'habitatge n'hem fet una obsessió amb mesures a curt termini, com per exemple els ajuts **a l'habitatge de lloguer, als quals hem destinat més de 8,5 milions d'euros el 2022 i des de principi d'aquest any**, i amb mesures a mitjà i llarg termini des de la protecció o el foment d'habitatges a preu assequible amb una inversió de 50 milions d'euros.

Donant resposta a un dels compromisos del programa electoral de Demòcrates per Andorra, la setmana passada aprovàvem la Llei de suspensió transitòria de la inversió estrangera en immobles. Una iniciativa que suspèn de forma puntual aquest tipus d'inversió i que és el pas

previ necessari fins que no establim, aquesta tardor, l'impost que gravarà la inversió estrangera en immobles. L'objectiu és incidir directament per evitar l'especulació que s'ha generat aquests darrers anys en el mercat immobiliari i intentar moderar els preus.

La qüestió de l'habitatge està estretament vinculada amb **el model de creixement de país** que volem. Un tema que genera moltes preguntes, amb respostes que han de venir determinades per la capacitat de dur a terme polítiques que s'anticipin al creixement urbà, que apostin clarament per la transició energètica i la lluita contra el canvi climàtic, pel respecte al nostre patrimoni natural i cultural i per la sostenibilitat social i mediambiental. Ara bé, també són polítiques que necessiten la participació de la resta d'institucions, especialment els comuns, que tenen a les seves mans la planificació urbanística. Sense ànims de tornar entrar en cap polèmica, és del tot necessari que el Govern i els comuns anem en la mateixa direcció perquè els ells tenen un paper fonamental en el model de país que volem. Els estudis de càrrega que han de fixar la capacitat màxima de creixement de les parròquies són l'instrument que ens ha de permetre redirigir el timó d'aquest model.

La tardor de l'any passat, la patronal i els sindicats no van ser capaços d'arribar a un acord per fixar l'increment de l'IPC en el si del Consell Econòmic i Social. Si ho recordeu, va ser el Govern el que finalment va fixar l'augment de l'IPC per frenar la inflació. La majoria dels països del nostre entorn tenen una llarga tradició i confiança en aquests fòrums per arribar a acords transversals entre patronals i sindicats, acords que han permès fer grans avenços tant per salvar llocs de treball com per incrementar la productivitat de les empreses. Amb aquest esperit, el Govern va impulsar-lo l'any 2019.

Aprofito aquesta intervenció per demanar un esforç, tant als sindicats com a la patronal, per teixir més consensos i per acompanyar el Govern en matèries socioeconòmiques, laborals i ocupacionals. Durant aquesta legislatura, **continuarem aplicant mesures per evitar la pèrdua de poder adquisitiu de les persones amb el salari mínim** i, continuarem incrementant-lo fins a arribar al 60% del salari mitjà, tal com marca la Carta Social Europea; una mesura que també ens ha d'ajudar a ser més atractius, amb la col·laboració de l'empresariat, i poder captar més mà d'obra qualificada juntament amb l'augment de les quotes de temporada o el traspàs a la quota general de treballadors extracomunitaris.

Senyores, senyors,

El nostre país continua sent un referent en l'àmbit del turisme, amb unes xifres sectorials que tenen un impacte molt important en el nostre PIB. Però malgrat aquest impacte, també és cert que el fet de reconèixer els rellevants actius del sector no ens ha d'obnubilar, i hem de dir, sense embuts, que també genera efectes negatius, com la massificació i el perill de deixar enrere un sector amb llocs de treball professionalitzats i estables. Volem un turisme més sostenible i de qualitat que encaixi amb aquest replantejament global del model de país.

Per aquest motiu, elaborarem la **Llei del turisme per ordenar i regular les activitats del sector i per donar els instruments per implementar una estratègia turística basada en la qualitat, el valor afegit i la sostenibilitat**; actius que també es promouran en el marc del conveni de col·laboració entre la Cambra de Comerç, la CEA i les tretze associacions i empreses del sector turístic del país que vam signar el passat mes de març.

I estretament vinculat al turisme hi ha el **comerç al detall**, un dels sectors que des de fa uns anys segueix amb uns nivells baixos d'activitat per una transformació que no acaba d'arribar, pels canvis d'hàbits dels consumidors, per la pèrdua de factors diferencials i per altres casuístiques. No obstant això, juntament amb el turisme, és el sector de la nostra economia que continua generant més dinamisme i és el principal motiu d'atracció dels turistes que ens visiten, encara lluny d'altres com la natura, l'esport o la cultura. Per tant, cal que continuem desenvolupant instruments com **el pla de comerç**, que es troba en la segona fase, en col·laboració amb les associacions de comerciants, per millorar l'experiència de compra i desestacionalitzar l'afluència del turista de compres, i per incentivar la transformació de l'oferta comercial del país.

Senyores, senyors,

Amb l'objectiu de facilitar la relació dels ciutadans amb les administracions i millorar l'eficiència en el procés de recaptació de taxes i impostos, **no aparquem el projecte de creació d'una agència tributària única**. Està previst que es reprenguin aviat els treballs amb els comuns. És un projecte, aquest, que no implicaria en cap cas més pressió fiscal ni més centralització.

En matèria fiscal, cal recordar que a partir del 2024 s'aplicarà la darrera reforma fiscal i les **empreses amb beneficis hauran d'aportar un mínim del 3% a través del tipus efectiu de l'impost de societats**.

Així mateix, continuarem **treballant per disminuir, diversificar i fer més sostenible el deute de l'Estat**, amb el rigor i la prudència amb què s'han de portar les finances públiques i tal com ho certifiquen les agències de ràting internacional, que valoren molt positivament el creixement de l'economia després de la COVID i en particular el nivell d'endeutament del Govern i el cost d'aquest darrer. Durant aquesta legislatura, no hi ha necessitat d'emetre nou deute públic.

Com sabeu, també estem treballant per presentar els projectes relacionats amb l'àmbit de la transició energètica per obtenir el finançament **del Banc Europeu d'Inversions**. Andorra és el primer país fora de la Unió Europea i de l'Espai Econòmic Europeu amb accés als mecanismes de finançament i també d'assistència tècnica.

En l'àmbit internacional, el **Fons Monetari Internacional** tornarà a avaluar Andorra a la tardor com a part del seu procés normal d'avaluació de tots els seus membres. La importància de l'FMI no només se centra en l'aspecte del finançament, sinó que també valora tota una sèrie d'aspectes estadístics, d'anàlisi i càlcul de variables macroeconòmiques que són cabdals

Però la inversió estrangera no és l'origen de tots els mals i hem de continuar sent atractius, i vostès saben tan bé com jo que aquestes empreses no només busquen l'atractiu fiscal i una Administració àgil i facilitadora, sinó que també busquen bones escoles per als seus fills, serveis públics de qualitat, estabilitat política, institucional i financera, seguretat jurídica i ciutadana, un entorn urbà i natural que no estigui malmès i una societat cohesionada. I tots aquests elements, que no són pocs ni menors, els tenim i els hem de mantenir, però ens calen més estímuls per atraure sectors innovadors i sostenibles, com és el cas de Grífols, i per aportar coses noves als sectors ja existents. Per aquest motiu, a l'Estratègia d'innovació, que es coordinarà amb els diferents actors del país i amb Andorra Recerca i Innovació, l'acompanyaran mesures de suport al teixit productiu i als emprenedors, com el desplegament de la Llei de mesures per al treballador per compte propi, els programes d'acompanyament que impulsa Andorra Business i que van del creixement empresarial a la internacionalització, passant per la mentoria, la digitalització o la promoció de l'emprenedoria femenina, o la creació d'un ecosistema d'empreses emergents.

Senyor president,

Segur que em deixo algunes qüestions al tinter, però estic convençut que tindrem més temps per conversar-ne àmpliament. Amb tot, crec que la lectura que n'hem de fer és que tot i les dificultats generades, particularment per la pandèmia i també per la guerra a Ucraïna, les empreses i els professionals del país continuen tenint la capacitat de generar riquesa, de crear llocs de treball i d'oferir noves oportunitats. Ara bé, no ens podem conformar; hem de continuar treballant sobre la base del consens i la transversalitat, des de les institucions i amb els agents econòmics i socials, des de la col·laboració i la recerca de sinergies perquè sou en definitiva els que encarneu les sensibilitats del teixit econòmic.

Moltes gràcies.